

Bölüm 15

Palyatif Bakımda Santral Sinir Sistemi Semptomlarının Kontrolü

Dr. Gamze KÜÇÜKOSMAN, Dr. Hilal AYOĞLU

1. Kafa İçi Basınç Artışı (KİBAS)

Beyin, kafatası ile çevrenmesi nedeniyle sabit bir hacim içinde yer alır, genişleyemez. Kafa içi kompartmanında yer alan beyin dokusu, serebrospinal sıvı ve kandan herhangi birinin hacminin artması diğerlerinin azalmasına ve KİBAS'a neden olur.

1.1 Nedenler

1. En sık görülen nedeni beyin metastazlarıdır. Beyin metastazları en sık olarak akciğer kanserinde ve malign melanomda görülmekle birlikte meme, testis ve böbrek kanserleri gibi diğer kanserlerde de görülür. Beyin metastazlarına sıklıkla çevre beyin dokusunda vazojenik ödem eşlik eder. Beyin ödemi, klinik bulguların artmasına neden olur ve ilaçlarla beyin ödemi azaltılabilir. Metastazlar kanamaya neden olarak da kafa içi basıncını artırabilir.
2. Primer beyin tümörleri
3. Diğer nedenler arasında, hidrosefaliye neden olan leptomeningeal lezyonlar; dural ven trombozu, kanama gibi vasküler nedenler ve menenjit, beyin absesi gibi enfeksiyöz durumlar da yer alır.

1.2 Semptom ve Bulgular

Kafa içi basıncını arttıran nedene, etkilenen beyin bölgelerine ve basınç artış hızına bağlı olarak semptomlar değişiklik gösterir.

1. Baş ağrısı en sık görülen semptomdur. Baş ağrısı şiddetlidir, analjeziklere yanıt vermez ve uyku sonrası şiddeti artabilir.
2. Bulantı ve kusma tabloya eklenebilir.
3. Denge kaybı ve düşmeler görülebilir.

Kaynaklar

1. Becker K, Baehring J Principles and practice of oncology. 9th ed: De Vita, V. Philadelphia: Lippincot Williams & Wilkins. 2011. p.2131-2135.
2. Ryken TC, McDermott M, Robinson PD, Ammirati M, Andrews DW, Asher AL, et al. The role of steroids in the management of brain metastases: a systematic review and evidence-based clinical practice guideline. *J Neurooncol.* 2010;96(1):103-114.
3. Rod MacLeod, Jane Vella-Brincat, Sandy Macleod. The Palliative Care Handbook guidelines for clinical management and symptom control. 8th ed: 2016.p. 25-37.
4. Keeley P. Delirium at the End of Life. *Am Fam Physician* 2010;81(10):1260-1261.
5. Amerikan Psikiyatri Derneği. Diagnostic and statistical manual of mental disorders. 5th ed: Arlington VA: American Psychiatric Publishing. 2013.
6. Breibart W, Alici Y. Evidence-based treatment of delirium in patients with cancer *J Clin Oncol* 2012;30:1206-1214.
7. Amerikan Psikiyatri Derneği. Practice guideline for the treatment of patients with delirium. American Psychiatric Association. *Am J Psychiatry* 1999;156 (5 Suppl):1-20.
8. Halil M. Deliryum ve dahiliye kliniklerinde önemi. *İç Hastalıkları Dergisi*,2007;14(1).39-44.
9. Lewis PR, Timothy AP. Merritt's neurology. In: Lawrence SH. 12th ed. Wolters Kluwer Lippincot Williams & Wilkins; 2010. p. 710-712.
10. Kabalak AA, eds. Palyatif bakım klavuzu. Hastalığa spesifik terminal dönem bakım. Ankara: Dünya Tıp Kitabevi; 2018. p. 222-237.
11. Li M, Boquiren V, Lo C, et al. Depression and anxiety in supportive oncology. In: Davis M, Feyer P, Ortner P, et al. Eds. Supportive Oncology. Philadelphia: elsevier; 2011: 528-540.
12. Kabalak AA, eds. Palyatif bakım klavuzu. Palyatif bakımda semptom yönetimi. Ankara: Dünya Tıp Kitabevi; 2018. p.95-110.
13. Lloyd-Williams M1, Friedman T, Rudd N. A survey of antidepressant prescribing in the terminally ill. *Palliat Med.* 1999;13(3):243-248.
14. Breibart W, Alici Y. Psychosocial Palliative Care. New York Oxford University Press, 2014. p.29-48.
15. Breibart W, Gibson C, Chochinov HM. Palliative Care. In: Levenson JL; ed. Textbook of Psychosomatic Medicine. Washington, DC: American Psychiatric. 2005. p.979-1007
16. Kinzbrunner BM, Maluso-Bolton T, Schlecter B. Neurological symptoms at the end of life. In: Kinzbrunner BM, Policzer JS, eds. End-of-Life Care: a Practical Guide. 2nd Edition. McGraw Hill Company, 2011.p.247-249.
17. Paice J. Neurological disturbances. In: Ferrell B, Coyle N. eds. Oxford Textbook of Palliative Nursing. 3rd Edition. New York: Oxford University Press, 2010.p.418-422.
18. Tradounsky G. Seizures in palliative care. *Can Fam Physician* 2013; 59:951-955.

19. Gönül A, Demet İA, Oğuz Osman E. Epilepsi. *Osmangazi Journal of Medicine*, 2016;38 (1): 35-41.
20. Andersen BL, DeRubeis RJ, Berman BS, Gruman J, Champion VL, Massie MJ, et al. American Society of Clinical Oncology. Screening, assessment, and care of anxiety and depressive symptoms in adults with cancer: an American Society of Clinical Oncology guideline adaptation. *J Clin Oncol*. 2014;32(15):1605-1619.
21. Spencer R, Nilsson M, Wright A, Pirl W, Prigerson H. Anxiety disorders in advanced cancer patients: correlates and predictors of end-of-life outcomes. *Cancer*. 2010;116(7):1810-1819.
22. Chris Higgs eds.. The palliative care handbook advice on clinical management. 7th Edition. In association with Wessex and Avon, Somerset & Wiltshire Cancer Services Specialist Palliative Care Units. 2010. p.33-42.
23. Hajjar RR. Sleep disturbance in palliative care. *Clin Geriatr Med*. 2008;24 (1):83-91.
24. Yıldırım Y, Fadiloğlu Ç. Palyatif bakım semptom yönetimi ve yaşam sonu bakım. In: Aydın A. *İnsomnia*. Ankara Nobel Tıp Kitabevleri; 2018. p. 479-495.